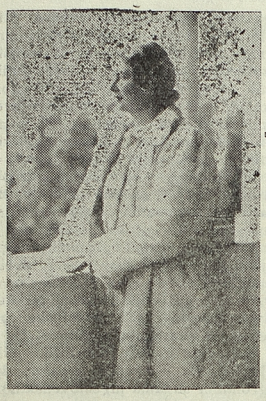
GRADSKA BIBLIOTEKA
ŠIBENIK
NAUČNI ODSJEK

Poštarina plaćena u gotovom

NOVA TRIBUNA

GODINA VII | Pretplata mjesečno D 6.— Inozem. 10 Pojedini broj Din. 1.50 Čekovni račun br. 34.159 | Petak 31 marta 1939 | Rukopisi se ne vraćaju. Oglasi se računaju po tarifi. Plativo i utuživo u Šibeniku. | BROJ 577

POVRATAK NJ. VEL. Kraljice Marije U BEOGRAD

Prekjučer Nj. Vel. Kraljica Marija doputovala je iz Londona. Nj. Vel. Kralj, Njihova Kr. Vis. Knez Namj. i Knjeginja Olga i Kr. Namjesnici gg. Stanković i Perović dočekali su i pozdravili Nj. Vel. Kraljicu na Topčiderskoj stanici. Dočeku su prisustvovali pretsjednik vlade g. Dragiša Cvjetković s članovima Kraljevske vlade, sir Ronald Campbel, engleski poslanik sa gospodjom, dvorske dame i civilna i vojna kuća Njegovog Veličanstva Kralja.

BILANS

posljednjih godina evropske politike i velikih promjena na karti Evrope daje nam izvjesna iskustva, kad sve te važne događaje promatramo kao cjelinu.

Italija je htjela pa se proširi, pošla ji u Etiopiju. Velike evropske sile bile su usprotivile tome, pa su preko Društva naroda izdejstvovale t. zv. sankcije. Dok su velike sile ostavile nesmetan put u Afriku, dok su se za zdravu valutu produvala sredstva najpotrebnija za ratovanje, male su države držeći se obaveza štetovale na izvozu, što je izazivalo i pojačavalo u tim zemljama krizu, nezaposlenost i nezadovoljstvo. Konačno, Italija je u svom pothvatu uspjela, i sile su, na jedan ili drugi način, priznale stvarno stanje.

Buknula je revolucija u Španiji. Ali to nije bio samo građanski rat, to je bio u malom svjetski rat na tuđoj zemlji; tu su se lomile snage dvaju evropskih frontova. Pored svih odbora za nemiješanje, stvar se je tako zamiješala da se je jedna snaga slomila a druga pobijedila. Danas Evropa, ukoliko to nije učinila, može samo da prizna stvarno stanje.

Njemačka je pred više godina prestala da plaća reparacije. Evropske sile — koje su iz svjetskog rata izašle kao pobjednice — prestale su da ih primaju. Time su opet priznale stvarno stanje. Onda je Njemačka zauzela Sudetske krajeve Čehoslovačke republike. Uzrujanost je bila velika, bile su tangirane velike sile koje su imale obaveza prama Čehoslovačkoj. Među tima bila je i Sovjetska Rusija, koja je s Čehoslovačkom imala vojni savez. Ali Rusija nije ozbiljno ništa poduzela, nije mogla bez Engleske, Engleska nije mogla bez Francuske, a Francuska bez Rusije. I sve se je lijepo riješilo u Minhenu. Poslije toga došlo je po sloma Čehoslovačke, do osnivanja Češkomoravskog protektorata. Još nije stilizovana jedna diplomatska nota u strogom tonu. Memel je prisajedinjen Rajhu a g. Musolini iznosi svoje zahtjeve: Tunis, Džibuti, Suez. Dok se velike sile snalaze u novoj situaciji, vode se pregovori između Njemačke i Rumunjske. Pregovori su trgovačke prirode, ali sa korjenom dubljim, političkim. Nastojalo se, ali bez uspjeha, da se ovi pregovori ometu, da — u interesu frontova — jedna agrarna zemlja ne plasira svoje proizvode u zemlji na koju je upućena, i da ne namiri svoje industrijske i ratne potrebe iz zemlje na koju je upućena. Ugovor je ipak potpisan, i to baš u momentu kad su evropske i druge sile namjeravale da proglase Njemačkoj bojkot, nešto poput bivših sankcija, od kojih bi neke zemlje podnijele nenadoknadive štete za volju prestiža i snage nekih frontova, koji su balkanskim narodima tuđi, koji su stvoreni za tuđi račun i za tuđe interese.

Iskustvo nam kaže koje koristi i koje štete možemo da imamo od sila i frontova; dužnost čuvanja sebe i svojih najbližih traži od nas da se orijentišemo prema svojim potrebama, da se ne upuštamo u posle koji su nam tuđi. Bilans je tu evropske politike, i prema iskustvu koje nam on daje treba da se upravimo.

Zadrugarstvo i politika

Povodom skupštine Činovničke nabavljačke zadruge u Splitu

Ima područja javnog života koja propadaju kad se u njih umiješa politika. To biva zato što takve ustanove vodeći se načelima dnevne politike izgubile iz vida svoj pravi cilj, pa, služeći interesima jedne političke partije, zaborave na svoj zadatak ili ne mogu da ga sprovode. Izazivljući u svojoj sredini nesuglasice i političke raspre, ovakve ustanove liče više jednom teškom bolesniku, kojemu često nema ozdravljenja.

Ovo naročito vrijedi za zadrugarstvo. Ono, pored ekonomske koristi koju treba da nosi zadrugarima, stvara u njima svijest o zajedničkim težnjama i interesima, i šta je još više, ima veliku odgojnu misiju u narodu: da razvija smisao za uzajamno pomaganje, za cijenjenje moralnih kvalifikacija, volje i stručnih sposobnosti lica, i da najboljima i najvrednijima povjerava zadatak da vode zadrugu imajući u vidu samo napredak njezin i njenih članova, a kloneći se svega što bi im moglo štetovati. Zato kod svjesnih zadrugara, pred zajedničkim težnjama i ciljevima, nestaje ličnih antipatija i snkoba, zato se u jednom bratskom radu nalaze ljudi raznih ličnih pregleda, pripadnici raznih političkih stranaka, raznih staleža. Sve u interesu zadruge. Onda zadruga napreduje i nosi moralne i materijalne koristi svima svojim članovima, bez razlike ko su i koje su partije.

Zato se s pravom pita jedan naš dopisnik: šta ga g. dr. Maček ulazi u skupštinu Činovničke nabavljačke zadruge u Splitu? Radi se o skupštini pomenute zadruge, koja se održala u nedjelju 26 o. mj., a na kojoj je došlo do izražaja politička nota, i to — vjerujemo — bez ikakve koristi za hrvatski pokret, bez koristi za rješenje hrvatskog pitanja, a — bojimo se — na šteta jednog čisto zadrugarskog pokreta, koji duboko zasijeca u interese brojnih činovničkih porodica, a indirektno i u interese svega stanovništva Splita i okolice.

Iz pomenutog dopisa prenosimo najvažnije.

*

Split, 27 - III - 1937

Jučer u 9 sati održana je skupština Činovničke nabavljačke zadruge.

Već nekoliko dana prije, partija HSS dala se je na agitaciju da tu ustanovu dobije u svoje ruke. Držani su sastanci, pisalo se po mjesnim novinama i dijelili su se letci i t d. — sve u tu svrhu. Ta skupština ni po formi nije bila skupština jedne zadruge nego čisto jedan politički zbor pristaša HSS. Na toj skupšt ni, ko nije bio slijep i gluh, vidio je ljude kojima nije bilo stalo ni do zadruge ni do zadrugarskog rada nego do politike. A ta politika zavrnuće glavom i ovoj zadruzi kako je zavrnula i drugim ustanovama koje su se upustile u političke vode. Imali smo prilike vidjeti na ovoj skupštini i nekoliko nečlanova. Kad je bilo predloženo da se pošalje brzojavni pozdrav Savezu nabavljačkih zadruga (kojemu Zadruga duguje preko četiri miliona dinara) skupština je ta odbila, jer je sjedište Saveza u Beogradu — u Srbiji! — Pri popunjanju upravnog odbora na tribini su nastupali i neki vođe HSS koji nisu članovi Zadruge. Sa ove skupštine otposlan je brzojavni pozdrav g. dru Vlatku Mačeku. Što ga g. dr. Maček ulazi u skupštinu činovničke nabavljačke zadruge, mi se pitamo, i nije nam jasno...

Zadrugar

Nj. Kr. Vis. Knez Namjesnik Pavle o našem vazduhoplovstvu

Na skupštini Aero-kluba „Naša krila«, koja je održana 26 III u Beogradu, Nj. Kr. Vis. Knez Namj. Pavle je poslao apel na cijelu zemlju, a osobito omladinu da sve svoje sile stavi u službu vazduhoplovstva, za koje duboko želi da „nikada ne dođe do izražaja u oružanim sukobima među narodima, već napretiv da njegova izvanredna moć dođe do punog izražaja na polju kulturnog napretka čovječanstva...«

Amerika o događajima u Evropi

Prema pisanju dnevne štampe, senator Borak održao je 26 o. mj. preko radia govor upućen narodu Sjedinjenih američkih država. Tom prilikom istakao je da jake grupe zainteresiranih lica u Sjedinjenim Američkim Državama rade na tome, da zemlju uvuku u rat protiv Reicha, tobože s ciljem da se ponovno spasava demokracija. Medjutim vlada Sjedinjenih Američkih Država ne može učiniti veću uslugu demokraciji, nego uvesti red u vlastitoj kući da miljune naroda sjeverne Amerike spase od gladi i da im pribavi rada. Sjedinjene Američke Države bolesna su država, s najvećim teretom dugova, što ga poznaje historija, i sa 11 milijuna nezaposlenih. Prema tome nikako nisu spremne za rat. Pravi neprijatelj demokracije je kaos koji vlada u Sjedinjenim Američkim Državama, a ne totalitarne države. Borah je podvukao dalje, da je velika Britanija uvijek davala podršku njemačkoj ekspanziji. Na kraju je pozvao narod da poradi na tome, da SAD ostave Evropu i njene države neka same između sebe uređuju pitanja svog imperijalizma. S.A.D. ne smiju slati u Evropu ni novac, da bi se punile ratne blagajne, ni oružje, ni municiju, ni američku omladinu.

Međunarodni brodarski kongres

U lipnju održat će se jedna od veoma važnih međunarodnih priredaba, naime Međunarodni brodarski kongres, koji će započeti 3 lipnja u Berlinu, a završit će se 23 lipnja u Beču. Glavno tajništvo kongresa objelodanilo je ovih dana raspored samog kongresa: Vijećanje obaju djelova kongresa, naime riječnog i pomorskog brodarstva, održat će se prvog tjedna u Berlinu zajedno s primanjima po njemačkoj vladi i gradu Berlinu. Cijeli daljni tjedan predviđen je za naučna putovanja, a po tom će se svi učesnici kongresa sastati u Kölnu na glavno zasjedanje. Zaključni banket održat će se tjedan dana kasnije u Beču.

Njemačka vlada, na čiji se poziv taj kongres održava u Njemačkoj, pruža učesnicima mogućnost, da iz Berlina krenu na razna razgledavanja prometno-politički važnih uređaja, kao i na Gutembergovu izložbu u Leipzig. Jedna skupina kongresnih učesnika obići će luke Istočnog Mora, Kaiser-Wilhelm-kanal i luke Sjevernog Mora, pa će na taj način dobiti pregled izgradnje i kapaciteta velikih njemačkih luka Stettina, Stralsunda, Rostocka, Lubecka, Hamburga i Bremena. Druga skupina učesnika proučit će uređaje njemačkog riječnog brodarstva na Sredozemnom kanalu i na Rajni. Iz Kölna krenut će svi učesnici u južnu Njemačku, gdje će među inim razgledati i uređaje na Main-Dunav-kanalu, a po tom Dunavom krenuti do Beča, da bi se ondje upoznali i s radovima oko izgradnje velike bečke dunavske luke.

Gg. pretplatnicima!

Upozoravamo gg. pretplatnike da ćemo, ako do konca ovog mjeseca ne isplate dužnu pretplatu, biti primorani da obustavimo daljnje šiljanje lista. Ona gg. koja nekim slučajem nisu primila našu neispravljenu novu čekovnu uplatnicu mogu je nabaviti kod svoje Pošte ispuniviši broj našeg čekov. računa 34.159.

Narodna banka

je raspisala natječaj za izvjesni broj činovničkih pripravnika. Kandidati će uz svršenu neku višu školu morati u junu polagati prijemni ispit.

Novi češki položaj

Češki državni pretsjednik dr. Emil Hacha otvorio je 21 marta prvu sjednicu odbora Narodne Zajednice te je među ostalim rekao ove značajne riječi:

Na nama je sada da održimo naš narod, da spriječimo njegovo rastrojstvo da saberemo svu našu moralnu snagu i da nikome ne pružimo sliku moralno rastrojenog naroda. Takav narod ne bi mogao čekati ništa drugo nego propast i uz nju još i prezir. Time bismo sami neslavno zatvorili knjigu naše narodne istorije. Danas isto toliko zavisi od moralnih kvalifikacija, kao i od stručnih sposobnosti. Moramo se čuvati ulizivanja, moramo se čuvati od denunciranja, jer time nećemo steći naklonost njemačkih ličnosti, koji bi nas u svojoj strogoj otvorenosti karaktera samo prezirali.

Ove su riječi zaista jedan divan putokaz kojim treba da pođe češki narod da bi uredio svoj teški položaj. Poslije jedne godine teških patnja i razočaranja, koje će za uvijek ostati žalosni period slavenskih naroda, češki narod mora da se trgne iz svoje tihe apatije u interesu sopstvene budućnosti. U našoj teškoj sadašnjici, treba sve događaje uzimati, ma koliko oni bili gorki, bez isakvog uljepšavanja. U ovim presudnim trenutcima Česi moraju znati da sudbina njihova naroda zavi-si samo o njima samima i o njihovom radu. Onaj narod koji je ovih posljednih 20 god. učinio veći napredak nego ijedan drugi u cijelom svijetu, jasno je da neće i ne može klonuti na prvoj prepreci na koju naiđe. Zato su i jasne riječi njegovog pretsjednika koji ga poziva da se pokaže kao narod pun unutarnje snage koji još nije prekinuo nit svoje narodne historije. Češki narod mora da na muški i Slavenima svojstven način primi svoju tešku sudbinu jer će jedino tako steći simpatije i poštovanje svojih protektora i ostalog čovječanstva.

Kako je Česima u sadašnjem novom položaju potpuno sačuvana nacionalna individualnost, to će im i rad na kulturnoj i privrednoj individualnosti naroda biti u mnogome olakšan. U ovakvim izvanrednim trenutcima mora doći do apsolutnog narodnog jedinstva i koncentracije svih njegovih snaga, jer bi inače moglo doći do pada moralne snage što bi dovelo do nenadoknadivih posljedica. Zato se je, prolazeći preko svih sitnih obzira i razlika stvorila Narodna Zajednica. To će biti jedno jako i jedinstveno tijelo kojemu će biti dužnost da prestavlja volju češkog naroda. Glavna misija novoosnovane Narodne Zajednice leži u političkom usmjerenju svijuh Čeha, svijuh stranaka i svijuh pravaca bez obzira na stalež i orjentaciju.

Česi su se oduvijek isticali svojim realnim duhom te su i ovaj put najozbiljnije shvatili svoj položaj i svoj zadatak, što vrlo dobro karakterišu riječi pretsjednika odbora Narodne Zajednice Adolfa Hrubag sa iste sjednice: »Zadaci, koje nam je ovde zadao gospodin pretsjednik takove su prirode, da ih ili moramo ispuniti ili moramo pasti. Ne smijemo imati iluzije da će to biti lak posao. Ou zahtjeva apsolutno uzajamno poštovanje, odanost i povjerenje.

Željezničke povlastice za vrijeme uskršnjih praznika

S obzirom da u 1939 godini katolički i pravoslavni uskršnji praznici padaju u iste dane, g. ministar saobraćaja izuzetno je odobrio slijedeće povlastice:

1) nedjeljnim — vekend kartama za povratna putovanja, koje redovno važe od subote do ponedjeljka, proširen je rok važnosti u odlasku već od četvrtka 6 do 11 aprila, a za putovanja u povratku od petka 7 do 12 aprila.

2) pošto vekend karte važe samo do 250 km, to je za relacije preko 250 km odobreno da se izdaju vozne karte po normalnoj cijeni koje će važiti za besplatan povratak.

Djeca od 4 do 10 godina uživaju 75 posto popusta.

Oglas licitacije

Kod Banovinske bolnice u Šibeniku održaće se dana 12 travnja 1939 u 11 sati prije podne DRUGA ofertalna licitacija za opskrbu bolnice kamenim ugljenom i drvima za gorivo. Za sve informacije obratiti se izravno ekonomatu bolnice.

Upravnik: Dr. MACHIEDO

Kod Banovinske bolnice u Šibeniku održaće se dana 11 travnja 1939 u 11 sati prije podne DRUGA ofertalna licitacija za opskrbu bolnice živežnim namirnicama. Za sve informacije obratiti se izravno ekonomatu bolnice

Upravnik: Dr. MACHIEDO

Kroz novine

»Samouprava« prenijela je, u broju od 21 o. mj. u opširnom izvodu iz N. Tribune članak dra M. Perkovića »Izjave iskrene, poštene i stvarne«.

*

U prošlom broju osvrnuli smo se na pisanje u Hrv. Narodu o Katićevu Pregledu hrv. povijesti. I Jugoslovenske novine od 23 o. mj., u puno oštrijem tonu, prigovorile su onakvom načinu pisanja.

Njemačka štampa o našoj izložbi

O jugoslovenskoj izložbi na Lajpciškom sajmu „Noje laipcige cajtung« piše:

„Države jugoistočne Evrope pojavile su se i ove godine reprezentativnim izlaganjem svojih zemaljskih proizvoda. Jugoslavija je ove godine dala svojoj vanredno bogatoj izložbi sasvim nov karakter. Na sirovim daskama, koje su vanredno djelovale, kao i na pločama ukočenog drveta domaće produkcije izložen je ceo niz zemljoradničkih i šumsko-industrijskih proizvoda ovog za nas vrlo važnog partnera u razmeni dobara. Utisak jugoslovenske izložbe pojačan je još impozantnim nizom ogromnih fotografija u veličinama, koje su i u Njemačkoj dosada jedva viđene, od 2 do 3 metra, i koje pozivaju turiste u divne jugoslovenske planinske predele i na jadransku obalu«.

»Lajpcige nojeste nahrihten« piše: »Jugoslavija je uredila prostor, koji ogromnim slikama jugoslovenskih pejsaža dejstvuje u turističkom smislu. U Jugoslaviji je velik značaj Lajpciškog sajma za razmenu dobara, što dokazuje veliki porast broja kupaca iz Jugoslavije. Rude, ulje, drvo, voće, kukuruz i kudelja na prvom su mestu na izložbi.“

NAJBOGATIJI GURMANSKI RESTAURANT
Hotel sa moderno uređenim sobama
Zlatni Fazan - Split
IZBOR PRIMORSKIH SPECIJALITETA
Glavno sastajalište splitske i šibenske publike

Opet alarmantne vijesti!

U petak se proširila jedna alarmantna vijest koja se tiče naših unutarnjih prilika. Donijela ju je neka strana radiostanica. Kasnije se uspostavilo da je ta vijest — izmišljena. Ako se ovako nastavi, ljudi će prestati da vjeruju radiu, pa će možda slušati još samo — muziku sa ploča.

Prof. MIRKO LEŽAIĆ

12

(Lične uspomene)

O ZASLUŽNIM POKOJNICIMA NAŠEG KRAJA

Svrhu toga svojeg programa društvo namjerava postići sredstvom društvenih skupština i narodnijeh zborova; prestavkama, predavanjima, čitanjima, rasprostiranjem spisa odgovarajućih društvenom zadatku, potporama u novcu na prosvjetne ciljeli i uopšte sa svijem srestvima koje postojeći državni zakoni ne zabranjuju (**Srpski list**, *28 aprila 1886 broj 17). Ali ni taj drugi pokušaj »Srba katolika u Splitu« nije imao uspjeha.*

Splitska skupština se sjetila ranijih pregalaca, a naročito umrlog **Kažimira Luketića.** *Nekoliko izaslanika, među kojima su bili d-r Dušan Baljak i d-r Ljubo Bakotić, položilo je na Luketićev grob naročiti vijenac sa natpisom: „L. Kažimiru Luketiću, sa srpske skupštine u Splitu 1897.“ U izrađivanju statuta za* **»Srpsko bratstvo«** *osnivački odbor se poslužio načrtima pravila »Ujedinjene srpske dalmatinske omladine« (1881) i »Dalmatinskog političnog društva« (1886). Na skupštini 1898 godine bili su po odobrenim statutima „Srpskog bratstva“ za tu godinu izabrani: d-r Ignjat Bakotić, kao pretsjednik; d-r Dušan Baljak, Joso Kulišić, Jovo Dimitrović, Marko Petranović, Andrija Vujatović-Šarov, d-r Antun Puljezi, d-r Radoslav Kvekić, d-r Krsto Kovačević i Tode Borović, kao članovi. U upravu »Srpskog bratstva« za godinu1899 bili su određeni: d-r Ignjat Bakotić, kao pretsjednik; d-r Dušan Baljak, Joso Kulišić, Jovo Dimitrović, Niko Lukšić, Tode Borović, d-r Vlaho Matijević, Marko Petranović, Đuro Vukotić i Jovo Matačić, kao članovi.*

Zahvaljujući ljubaznoj predusretljivosti g. Ratka Katića, okružnog sudije u Šibeniku, imao sam priliku da proučim statute »Srpskog bratstva«. Prema tim statutima, zadatak »Srpskom bratstvu« sastojao se u ovome: „§ 2 — Cilj je ovoga društva razvijati i svijem zakonitijem sredstvima unapređivati među srpskijem narodom u Dalmaciji istinsku narodnu prosvjetu i napredak na temelju zakonom zajamčene narodnosne ravnopravnosti. — § 3 — Prema tome »Srpsko bratstvo“ će se, u granicama zakonskijeh propisa, baviti: a) uzgojem i vaspitanjem naroda osnivajući i potpomagajući pohađanje školskijeh zavoda sa potporama učenicima i učiteljima, potičući javna predavanja i raspravljanja o vaspitnijem, naukovanijem ili političkijem predmetima; izdavajući izdavanja drugijeh knjiga, koje odgovaraju duhu ovoga društva; b) osnivanjem zemljoradničkijeh zadruga, potpomaganjem pučanstva pri nabavljanju dobrijeh poljskijeh alata, bolje stoke, predavanjima o racijonalnom obrađivanju zemlje, gotovljenju i čuvanju njenijeh proizvoda, njegovanju marve, i o boljem spremanju odnosnijeh proizvoda; c) ispitivanjem i tumačenjem pitanja ekonomskijeh, političkijeh i administrativnijeh, koji se budu pretresali u Saboru ili na Carevinskom Vijeću; d) predlaganjem podobnijeh kandidata za izbore političkijeh, administrativnijeh tijela.«

O osnivanju »Srpskog bratstva« čestiti novinar **Antun Fabris** *napisao je: »Sa protivničke strane veoma često upravljala su se pitanja na Srbe na Primorju: »Ko ste? Šta hoćete?« Osnivanje i konstituisanje „Srpskog bratstva« glasan i jasan je odgovor na ova zlobna pitanja. Mi eto javno stupismo i pred državne vlasti i pred javno mnijenje sa programom svoga rada i sa očitovanjem svojijeh namjera. Naš je program skroman, naše su namjere poštene. Mi hoćemo u prvom redu bratstvo svijeh Srba na Primorju, i u takome bratstvu nalazimo najsigurnijū i najkrepčū podlogu napretku srpskoga naroda u pokrajini.*

(*nastaviće se*)

Zagrebačka drama u Šibeniku?

Zagrebačka drama se sprema da poslije Uskrsa pođe na jednu turneju po Bosni i Dalmaciji, na kojoj bi se davala samo drama najboljeg klasičnog dubrovačkog dramatičara Marina Držića „Dundo Maroje", koja je ove godine postigla velike uspjehe u Zagrebu i Beogradu. Iako termini nisu još određeni, ne vjerujemo da se je iko sjetio Šibenika. Kao i skoro uvijek dosada, tako će se i ovaj put naći neka isprika da se Šibeniku uskrati ova rijetka priredba. Zagrebačka drama i zagrebačka opera svake godine priređuju gostovanja u Splitu, ali su vrlo rijetko našli prigode da i u Šibeniku prirede makar jednu prestavu. Uvijek su se našla opravdanja da Šibenik nema interesovanja za kulturne manifestacije, iako znamo da su šibenčani baš zagrebačkim gostovanjima pridavali najveću pažnju i da su ta gostovanja imala uvijek potpuni materijalni i moralni uspjeh.

Šibenik, koji ima jednu od najljepših kazališnih zgrada, ne samo u Dalmaciji već i u cijeloj državi ne bi smio da trpi i dalje ovakva zapostavljanja. Bila bi zaista šteta da nas se i ovaj put mimoiđe, jer bi „Dundo Maroje", kao najbolja komedija dubrovačke klasike i kao jedna od najboljih izvedbi zagrebačkog kazališta, sigurno naišao na najljepši odaziv šibenske kazališne publike.

Skupština udruženja ugostitelja

za srezove Šibenik i Biograd n-m održana je u subotu uz veliki broj članova. Sa skupštine su poslani pozdravni brzojavi. Poslije iscrpljenog dnevnog reda izabrana je nova uprava sa pretsj. g. Nikom Radićem.

Zadrugarima će se dati „ristorno"

U nedjelju 26 ov. mj. održana je skupština Nabavljačke zadruge držav. činovnika. Sa skupštine, koju je otvorio g. F. Belotić, poslani su pozdravni telegrami Nj. Vel. Kralju i Glavnom savezu. Iz podnešenih izvještaja vidi se da je prošlogodišnji rad bio vrlo uspješan i da čisti višak iznosi preko 186.000 din. Određeno je da se zadrugarima kroz ovu godinu vrati „ristorno" od 4 post. za kupljenu robu. Potom je upravni odbor popunjen gg. A. Šartćem, D. Rogićem i zamj. gg. M. Žilićem, D. Perkovićem i I. Jankovićem, a nadzorni odbor g. N. Baračem i zamj. gg. V. Kalebom i V. Boškovičem. Jučer je na sjednici upravnog i nadzornog odbora izabrana nova uprava.

Lijepa priredba

Gimnazijalci, klasičari VII razreda, dali su u subotu 25 o. m. jednu vedru i uspjelu priredbu, koja nije bila onoliko posjećena koliko dosadanje priredbe u svečanoj sali gimnazije. Trebalo bi da građanstvo svojim posjetom pomaže ovakve priredbe čija je svrha humana, utoliko više, što bi se uz neznatan trošak za ulaznicu i vrlo lijepo zabavili. Počasna mjesta rezervirana za najuglednije ličnosti ostala su većim dijelom prazna. Kad trebe pomoći, nema dovoljno odaziva, ali je zato interesovanje jače kad može štetovati i zavodu i omladini.

RAZNI DRVENI SANDUCI i PAPIR ZA OMOTAVANJE dobivaju se u upravi N. Tribune.

KNJIŽEVNICA gđa SELEM-KOSTIĆ održala je u srijedu vrlo uspjelo predavanje na kojem je čitala svoje birane pjesme.

Iz Sokola:

BRANISLAV NUŠIĆ: POKOJNIK

U nedjelju 2-IV-o. g. održaće diletantska sekcija Sokolskog društva Šibenik prilikom godišnjice smrti našeg velikog komediografa Branislava Nušića svečanu premjeru „Pokojnika". Sa nekoliko riječi komemorisati će se uspomena na slavnog Ben Akibu koji je milione diljem domovine i preko njenih granica nasmijao sa svojim vedrim humorom, pomješanim zdravom oštrom satirom. — Cijene su umjerene (10, 8 i 6 dinara), pa Društvo očekuje što mnogobrojniji odaziv prijatelja i članstva. — Početak u 20 s.

PISAĆI STROJ skoro novi prodava se povoljnom cenom. Obratiti se uredništvu lista.

Općinske štedionice i jemstvo osnivača

Po propisima uredbe o općinskim štedionicama od 24 Novembra 1938 Br. 1117, za osnivanje općinske štedionice potreban je pravovaljan zaključak općinskog odbora ili gradskog vijeća i odobrenje bana, ako se osniva općinska, a odobrenje ministra financija, ako se osniva gradska štedionica. Dozvolu za rad i odobrenje pravila štedionice daje ministar trgovine i industrije.

Općina koja osniva štedionicu dužna je obratiti se molbom ministarstvu trgovine i industrije za odobrenje pravila i dozvolu da štedionica može otpočeti radom. Uz molbu, pored ostalih dokaza, treba da priloži neograničenu i neopozivu obavezu jemstva sa čitavom svojom imovinom svim svim svojim prihodima i svojom poreskom snagom za sve pravovaljane obaveze štedionice. Kod upisa štedionice u trgovački registar, osnivač mora predlogu priložiti obavezu jemstva.

Novi zakon (uredba zakonskom snagom) otstupa dakle sasvim od zahtjeva polaganja garancijskog fonda. Koji je razlog vodio zakonodavca pri donošenju uredbe, da otstupi od zahtjeva polaganja garancijskog fonda, a da se zadovolji jedino obavezom jemstva, ne razumije se. Ne niječemo da u teoriji nije dobra i dovoljna obaveza jemstva osnivača, ali u praksi stvar izgleda posve drukčije.

Mi veoma dobro znamo u kakovim se nesređenim prilikama nalaze mnoge općine. Znamo da njihovi budžeti nijesu u ravnoteži, a mnoge da su i prezadužene. Pita se, koju praktičnu vrijednost ima obaveza jemstva osnivača u takovim prilikama? Ako općinska novčana ustanova padne pod stečaj, povjerilac ustanove može odmah da utuži jemca za isplatu (§1356 op. gr. zak.). Povjerilac ustanove postići će protiv osnivača jemca izvršnu presudu, a što mu sve to vrijedi kada osnivač nije u stanju ni za najpreče svoje potrebe? Kazati će se, da je za osnivanje štedionice potrebnto odobrenje bana, a za rad dozvola ministra trgovine i industrije. To je sve istina. Ali, u zakonu nije nigdje rečeno da će ban zanijekati odobrenje osnivanja štedionice, ili ministar dozvolu rada, ako prilike osnivača ne pružaju dovoljno jemstvo za ispunjenje preuzetnih obaveza. U današnjim nesređenim prilikama pretežnog dijela općina, čini nam se, da je apsolutno potrebno bilo u samom zakonu donijeti shodne odredbe u tom pogledu.

Nedavni slučaj iz prakse najbolje nam ilustrira vrijednost jemstva osnivača. Najači povjerilac neke štedionice, teško zabrinut, jer mu gubitak potraživanja ugrožava opstanak, postigao je presudu na plaćanjee protiv jemca. Sretan, mislio je da će sada moći napokon da naplati svoje potraživanje i da odgovara vlastitim obvezama. Njegovo pivremeno umirenje izvrglo se u očajanje, kada je vidio, ne samo da ne može naplatiti potraživanje, pa čak ni troškove parnice koju je vodio protiv osnivača.

Mi ne sumnjamo da će, koliko gospodin ban pri odobrenju osnivanja, toliko gospodin ministar pri udijeljenju dozvole za rad, dobro paziti na mogućnost ispunjenja preuzetih obaveza po osnivaču, ali ostajemo pri tome, da bi veoma dobro bilo, da je to u samom zakonu navedeno.

SPLIT

Neprostigunta svrha

Svojedobno (otrag tri, četiri godine) bilo je posađeno nekoliko čempresa uzduž željezničke pruge i to od gradske željezničke stanice do zgrade Električnih Poduzeća u Poljskoj ulici. Svrha je bila toj sadnji, da uljepša ulaz odnosno izlaz željeznicom u grad. Nakon što su posađeni čempresi od kojih su neki bili već dva metra visoki i za koje se je potrošilo ravnih 30000 dinara, nitko se nije pobrinuo da bi o njima vodio računa, bar prvih godina, i stoga što se danas dešava? Mjesto da čempresi služe za ukras, oni nam služe za to da pokažu naš n e h a j. Jedni (kod Ville Plevne) naklonjeni su usljed vjetra prama jugu za čitavih 40 stupnjeva. Drugi (uz kuću javne čistoće) naklonjeni su prama sjeveru za 60 stupnjeva. Ima ih žutih i zakrŽljalih, pak bi bilo neophodno potrebno i prije nastupa turističke sezone, da se oni nakrivljeni

Književne vijesti

JERKO DORBIĆ:

Zašto se progone Jevreji?

— Piščeva naklada —

Treba li nama, u Jugoslaviji, ovako uzeti u obranu Jevreje koje kod nas niko ne progoni, već naprotiv, oni uživaju sva prava kao i mi Jugosloveni, a valjda, u mnogim stvarima, nisu zapostavljeni — nikako! Književnica g. J. Dorbića trebala je izići u kojoj velikoj državi gdje sada nije lagodno onima za koje se onako svojski zauzimlje pisac, a mislim da je i suvišna, jer o tome pitanju imamo knjigu, znalački i temeljito napisanu, g. dr. I. M., štampanu u Splitu pred godinu ili dvije, o kojoj je Tribuna donijela pohvalnu ocjenu čim je naštampana.

G. Dorbiću slobodno je da brani koga hoće, ali ovakova obrana vrlo je slaba! Što on iznosi u toj »apologiji« Jevreja, to su tako zvani loci communes -- obične i poznate stvari kojima svako može da baš protivno — dokaže! To ostavimo, ali ne znamo otkud pisac dolazi do ovih OPĆENITIH tvrdnja, koje bi mogle POJEDINAČNO da vrijede, kao što su ove: „JEVREJI, KOJI SU TADA (u vrijeme Inkvizicije) PO UMNIM SPOSOBNOSTIMA PREDNJAČILI SVIM NARODIMA NA SVIJETU..." (str. 9); ili: »oni (Jevreji) ništa NIKOME NE ODUZIMAJU, niti šta od ikoga traže...«; ili: »Jevreji su priznati kao elemenat koje svagdje unapređuje privredu i nauku, pa su nazvani ZLATNIM HUMUSOM ČOVJEČANSTVA«. (str. 21) Ili »Jevreji iz predratne Srbije i iz Hrvatske APSOLUTNO SU SE ASIMILIRALI« - u Jugoslaviji! Ali pisac prešućuje: u ČEMU je ta asimilacija Jevreja, gdje, KADA i KAKO je provedena sa Srbima i Hrvatima i Slovencima?? Ne vjerujem da je pisac mislio na asimilaciju kao što je ona »CRNE BERZE« o kojoj pišu danas novine u Jugoslaviji! Je li to asimilacija ili — DISIMILACIJA od koje naša država štetujn na desetke miliona, i to što se dosad zna!

Ako je g. Dorbić htio napisati apologiju, svoje vrste, o Jevrejstvu, kako je mogao, ili bolje, kako je smio onako površno i neznalački da govori o STAROM ZAVJETU? Tu je pisac pokazao svoje neznanje, pa bi i po njega i po njegovu knjižicu bilo bolje da ne bude dirao u SVETO PISMO, jer stalno nije nikada ni zavirio u koje eksagetičko djelo.

G. D. nazivlje se publicistom, pa bi morao — kao takav — poznavati GRAMATIKU i PRAVOPIS srpskohrvatskog jezika! On piše: »koju se (mjeru) podvlači..« (str. 23); »da se Jevreje progoni...", kada zna i dijete u nižoj gimnaziji da uz pasivni oblik ne smije objekt (predmet) stajati u akuzativu; — onda oze jezičke nagrde: MOŽEBITNI (str. 34), TAKOREKUĆ, SKONCENTRISATI (mjesto koncetrisati!), pa VULGANIZIRATI (mj. vulgarizirati!) itd. Neka g. pisac kupi Pravopis Boranićev da vidi gdje se piše kratko a gdje dugo - je ili ije! — Knjižica je po opremi, t. j. hartiji i slovima zbilja — privlačiva! To joj — vrijedi.

BIBLIOFIL

a još zeleni isprave, zakrčljali da se povade iz zemlje, jer tko ih onakove gleda kad prođe željeznicom, ne može a da nam u najmanju ruku ne rekne da smo u e h a j n i.

Pošta Split 1.

Na prozorčiću za predaju preporučenih pisama pri glavnoj pošti (Split 1), dodijeljena je jedna sama činovnička sila. I uz najbolju volju, ta činovnička sila, ne može da oprema stranke bez da ove trpe na gubitku vremena. Istina ono ljepljenje poštanskih maraka, imalo bi se ostaviti i marke ljepiti nakon što se prozorčić zatvara a nipošto da stranke čekaju i gledaju kako činovnik prilјepljuje marke. U gradu od 40000 stanovnika, ne može se zamisliti glavna pošta jednim samim prozorčićem za predaju preporučenih i ekspresnih pisama. Ako će tako biti i u novoj poštanskoj zgradi, onda se ne treba u nju ni useljavati. Neće se valjda čekati, da Split bude imao 100000 stanovništva, pak da se tek tada otvore dva prozorčića za gore pomenute poštanske pošiljke.

„Željezička muzika" i godišnja skupština

Poznato je, da je još 5 II trebala da »Željezička muzika" održi svoju g. skupštinu, koja je međutim iz nepoznatih razloga odgođena. — Članovi s pravom očekuju da se ova skupština odmah održi, jer je po srijedi, kako se tvrdi, politička pozadina. Naime, g. pretsjednik muzike osjećajući nadmoć jugosl. orjentisanih elemcnata u glazbi, strahuje, da ne bi bio smjenjen. Zato on očekuje zgodniji momenat, kada će moći da provede svoj ponovni izbor za pretsjednika, što mu u ovom času naročito treba, jer ima čovjeku da se reparira navodno „neprav du" nanesenu suspenzijom.

Alaj, „mučenika"...

Na splitskom pazaru

DUJE: Ej Grrrrgo, prizope si doša' u grad!

GRGO: Pa znaš da san ja svaki ponedi'jak ovde. Dotra' san Marinu Mrčeli sino pa ga evo čekan.

DUJE: A ča je tamo u zagorju, jesu li tepli za pulitiku. Eno smo skupili pinez za gladnu zagoru. I ja san da' dinar. Kupi' san oni buletin ča se je u nedi'ju nosi' na kuparan a na njemu su bila slova: za gladnu za-goru!

GRGO: Puno s'da! Ka' bodulu nije ti se ni čudit da žališ za tin dinaron. A šta se tiče te vaše pomoći, jadan ti je onaj koji jon se nada. Šta 'š dat, par patakuna, taman za kilo pure i šaku soli i ti to zoveš pomoć. Pa komu će davat?

DUJE: Pa dava' će našiman, oli je mala narodnost koju va'ja naranit?

GRGO: Pa koji su to vaši? Jesu li i dva Musića uz njih?

DUJE: To su oni koji su glasovali za našu štranjku. Dosta smo jin obečavali, a sada in toka dat čakod. Znaš Grgo to ni' lako! Svak bi otija bit glavar, lugar oli pojar za ča je glasova za našu stranjku, a ko će sve kuntentat?

GRGO: Gjavliji posli i druge stvari a vridit će van i to za držat alašu na okupu, samo neznan koliko će sinjski papazluk dat za gladne!

DUJE: Asti miša potopira, a koji je to?

GRGO: Papazi, to su fratri. Ima u nji' i šenice i kukuruza i patakuna kol'ko te vo'ja.

DUJE: A va'ja da i oni dadu čakod! Crikva uči: narani gladnega.

GRGO: Na'ranit će ga ne boj se! Zaključal će vrata od avlije oni dan kad in podju pitat milostinju, pa šta 'š in ti. Eto mi Mrčele zbogom Dujo!

DUJE: Bog Grgo! Reci jin neka čekaju pomoć.....

GRGO: I tvoj dinar . . . . . .

SVIMA GRADJANIMA JUGOSLAVIJE

na teritoriji Sokolske Župe Šibenik-Zadar

Događaji u svetu nalažu i našoj zemlji da uloži najveći oprez i brigu da sačuva svoju narodnu slobodu i nezavisnost. U takvim časovima treba da predjemo preko svih razlika, koje nas unutar zemlje dele i da svoje poglede — svi složno — okrenemo prema vani. **Samo potpuna nezavisnost osigurava narodu napredak, razvitak i blagostanje.**

Gledajmo stvarnosti otvoreno u oči i priznajmo svi, bez razlike, **da nam je sloga danas potrebnija nego ikada ranije.**

Nesloga naša dovela je do **Petrove Gore i Kosova Polja.** Ne dozvolimo, ni pod koju cenu, da se to ponovi!

Stoga pozivamo sav naš narod — bez obzira na ime, veru i stalež - **da u ovim teškim vremenima odbaci sve što nas deli i, prema tome, slabi;** neka svaki u svojem krugu i svi zajedno porade da bi se okupile i udružile sve narodne snage u službi Domovine!

Pozivamo sve merodavne činioce i sve državnike u zemlji, da preduzmu sve **kako bi što pre došlo do takvog uredjenja države, koje će osloboditi sve narodne snage i uputiti ih jednom jedinom zadatku**

da čuvaju narodnu slobodu i samostalnost i da očuvaju Jugoslaviju!

Zdravo! Sokolstvo Župe Šibenik-Zadar

Slastičarna „SPORT" ŠIBENIK Gradska vrata

2500.— DIN. TREBATE da si stvorite stalnu zaradu — egzistenciju kod kuće.

Pišite: »Mara« Maribor — Pletionica—Razašiljalnica trikotaža.

ZLATARIJA
G. B. VALLE - SPLIT
VLASTITA RADIONA — UTEMELJENA 1822

Primorska Centrala proizvođačkih i potrošnih zadruga
Mjesna zadruga za poljopr. kredit
Transportno-konzumna zadruga
Proizvođačko-potrošna zadruga
SPLIT

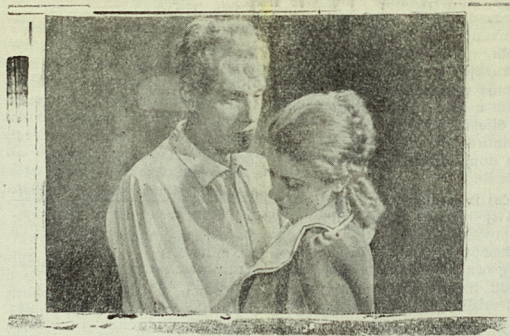
Obligacije i Obračuni zemljoradničkih dugova za robu i novac
i [illegible] za obračunavanje visine zemlj. dugova dobivaju se u »Tipografiji« Šibenik

BIFE „ALPA" Šibenik
MLJEČNA RESTAURACIJA
Alpa čajni maslac
Alpa - Jougnurt - specialitet

F I L M

(desno) IVA WANJA u Ufa kriminalnom filmu »Što se događa na III katu?«

(lijevo) SYBILLE SCHMITZ i GUSTAFF GRUNDGENS u Tobis-Cinema filmu »Ples na vulkanu«

Nekoliko riječi u spomen nezaboravnog prijatelja pok.

Nikole Vežića, šumara iz Drniša

— »HOMINEM VIRTUOSUM ODIMUS, SUBLATUM EX OCULIS QUERIMUS INVIDI«! — I doista seoski narod nije mogao podnijeti kreposnog šumara Nikolu Vežića, jer nije shvaćao važnost njegovih gajeva, ali sada, kad vidi i uživa plod po. Vežića odgojenih gajeva, taj isti narod ga neprestano blagosiva.

Pok. Nikola Vežić bio je šumar u Drnišu, ali u punom smislu šumar, jer je sve svoje sile i sav svoj život uložio u podizanju, njemu toli drage, »zelene struke«!! Bio je čovjek na svom mjestu i poštenjačina od oka, a narešen svim vrlinama krepostna čovjeka. Nikome nije dopuštao da mu krene u njegovu »zelenu struku« ili u njegovu »vjeru", pošto bi ga katkod prijatelji uvezivali, budući da »Unijat«. Doista Nikola Vežić bio je »veliki čovjek" kao šumar i učinio je u »zelenoj struci« više, nego ijedan drugi u Dalmaciji, osobito za svoju drniš ku krajinu.

Premda je bio tako dobar i čestit čovjek, ipak ga kroz cijeli život goni neka »kleta sudbina«! Imao je sina jedinca, koji umrije na naucima u Križevcima, još kao mladić A naš Nikola podje u Križevce — koncem rata — da obađe grob svoga jedinca, zadobi upalu pluća od koje umrije. Osta sama sirota supruga Manda. I ona je morala zaista mnogu gorku popiti, jer joj poštenjačina a siromaštvo Nikola nije ništa mogao ostaviti do poštenja koje je neokaljano sačuvao do zadnjeg daha.

Splitski „Narod" od prvog siječnja 1924 piše: »Jedini šumar, komu se mora kapa skinuti, bio je pokojni Nikola Vežić, šumar u Drnišu. Naš je Nikola gvozdenom rukom a neslomivom voljom podigao takove gajeve, koji su njemu na čast, a narodu na korist! Glavu je često u torbi nosio, kad je imao golo pošumiti a odgojeno sačuvati, ali nikad duhom klonuo nije. Sam je sebi govorio: Neboj se Nikola, samo naprijed! U borbi jest spas!! Teško onom ko bi što učinio protiv njegove »zelene struke«!!

Nikola Vežić prošao je kroz »more jada«, dok je svoje gajeve odgojio! Valja — ako i teška srca — istinu reći, da je naš narod, što se tiče šume, pošumljivanja i gajeva „pravi vuk razdiralac"! Pusti vuka među ovaca, svih će sto zadaviti! Pusti narodu, da u gajevima radi što hoće, svu će šumu uništiti, a kasnije i pa-ueve pokopati!

Dragi Nikola! Ja prođoh nazad nekog vremena Drnišom, pak, kad sam bio ispred tvoje kuće, nisam mogao odoliti, a da se „sit ne naplačem«. Krov ti je s kuće poletio, kapci vise, vrata se srušila, a paučina pritisla zidove A ona tvoja kuća, gdje smo toliko ugodnih časova proveli, a gdje si ti nacrte pravio o tvojim gajevima, sad je tužno prebivalište noćnih slijepih miševa! Zašto tvoji Drnišani, za koje si živio podigavši im šumu, ne urezaše tvoje ime na kakvu prostu ploču, ne uzidaše je u zid tvoje kuće, neka bi se i u buduće znalo, gdje je živio dobri poštenjačina Nikola Vežić?!

Ali, tvoji gajevi jesu ploča, jesu tebi podignuti spomenik, koji je „aere perenius«, i dok bude tvojih gajeva, narod drniške krajine će pričati: O dobrom, čestitom i velikom šumaru Nikoli Vežiću!

(Makarska) Fra Vatroslav Malić

OP. UR.: Slike priložene ovom dopisu nije nam bilo moguće uvrstiti što molimo da se uvaži.

Tisak i vlasnik: „TIPOGRAFIJA" štamparsko novinsko i knjižarski zavod, za tiskaru i uredništvo odgovara: direktor Hamilkar Vitaliani, Sibenik